

THESIS RESULTS

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2022.80.6>

UDC 007:654.197:578.834.1

Ukrainian Television Weekly Program During the Quarantine Period: Genre and Format Features

Anna Nytchenko

<https://orcid.org/0000-0002-5334-1920>

*PhD Student, Educational and Scientific Institute of Journalism, Taras Shevchenko National
University of Kyiv
36/1 Illienka St., Kyiv, 04119, Ukraine*

Corresponding author's e-mail address: nytchenko.a@gmail.com

ABSTRACT

The main objective of the study is to determine whether the quarantine restrictions imposed because of the COVID-19 pandemic affected the genre and format features of Ukrainian television weekly program as the variety of analytical genre. For this purpose, we monitored the most popular weekly program “Facts of the week. 100 minutes” (the ICTV Channel) at the beginning of quarantine measures and for the period of one year and a half of pandemic. We conducted generalized, quantitative and qualitative content analysis of each edition of the program as well as ICTV Channel’s programming net, directorial and script plans. We analyzed and determined the problems and topics of program materials. The percentage of issues selected by the program editorial board, as well as the COVID-19 related issues were defined. In addition, the means of guests’ involvement in broadcasting were classified, and among those speakers recorded offline, it was determined who complied with quarantine requirements and had individual protection means. A comparative analysis was also carried out to determine whether changes had occurred and, if so, what changes had been made in the means to involve the speakers in programs recording, as well as in those issues and topics that were selected for the program materials. It was ascertained exactly what changes took place during the quarantine restrictions, and what TV executives should pay attention to in order to create and to improve

the product, particularly a need to maintain a balance in selection of subjects for coverage in analytical program and to keep in mind the requirements of quarantine restrictions. The work is relevant for scientific community for its further study, and for journalism students.

KEYWORDS: television analytics; weekly program; genre; format; quarantine

УДК 007:654.197:578.834.1

Український телетижневик у період карантину: жанрові та форматні ознаки

Нитченко Анна Ігорівна, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Навчально-науковий інститут журналістики, аспірантка <https://orcid.org/0000-0002-5334-1920>

Резюме

У статті визначено, чи відобразилися карантинні обмеження, введені через пандемію COVID-19, на жанрових та форматних ознаках українського телевізійного тижневика як різновиду аналітичного жанру. Для цього проведено моніторинг випусків найбільш рейтингової щотижневої підсумкової програми «Факти тижня. 100 хвилин» на телеканалі ICTV на початку карантинних заходів та за півтора року пандемії. Проведено узагальнений аналіз, кількісний та якісний контент-аналіз випусків, а також програмної сітки телеканалу ICTV, режисерського та сценарного планів. Проаналізовано і визначено проблематику і тематику матеріалів, визначено відсоткове співвідношення обраної редакцією програми проблематики, а також тематики, яка стосується проблеми COVID-19. Окрім того, класифіковано способи долучення гостей до ефіру, а серед тих спікерів, яких було записано в офлайн форматі, визначено, хто дотримувався вимог карантину та вдягав засоби індивідуального захисту. Також здійснено порівняльний аналіз та визначено, чи відбулися зміни і якщо так, то які саме у способах долучення спікерів до запису програм, а також у тій проблематиці й тематиці, яка обрана для матеріалів випусків. Визначено, які саме зміни відбулися під час карантинних обмежень, і на що слід звернути увагу телевізійникам для створення і вдосконалення продукту: необхідність дотримуватися балансу в обранні проблематики для висвітлення в аналітичних програмах; не забувати про вимоги карантинних обмежень. Праця актуальна для наукової спільноти для подальших досліджень, а також для студентів, які вивчають журналістську галузь.

Ключові слова: телевізійна аналітика; тижневик; жанр; формат; карантин

Нитченко А.И. Украинский еженедельник в период карантина: жанровые и форматные признаки

В статье определено, отразились ли карантинные ограничения, введенные из-за пандемии COVID-19, на жанровых и форматных признаках украинского телевизионного еженедельника как разновидности аналитического жанра. Для этого проведен мониторинг выпусков наиболее рейтинговой еженедельной итоговой программы «Факты недели. 100 минут» на телеканале ICTV в начале карантинных мероприятий и за полтора года пандемии. Проведен обобщенный и сравнительный анализы, а также количественный и качественный контент-анализ, в частности, выпусков, а также программной сетки телеканала ICTV,

режиссерского и сценарного планов. Проанализирована и определена проблематика и тематика материалов. Определено процентное соотношение выбранной редакцией программы проблематики, и тематики, относящейся к проблеме COVID-19. Кроме того, классифицированы способы привлечения гостей в эфир, а среди спикеров, которые записаны в офлайн формате, определено, кто соблюдал требования карантина и использовал средства индивидуальной защиты. Также проведен сравнительный анализ и определено, произошли ли изменения и если да, то какие именно в способах привлечения спикеров к записи программ, а также в проблематике и тематике, которая выбрана для материалов выпусков. Определены, какие именно изменения произошли через полтора года карантинных ограничений, и на что следует обратить внимание телевизионщикам для создания и совершенствования продукта, в частности, необходимость соблюдать баланс в избрании проблематики для освещения в аналитических программах и необходимости не забывать о требованиях карантинных ограничений. Работа актуальна для научного сообщества для дальнейших исследований, а также для студентов, изучающих журналистскую специальность.

Ключевые слова: телевизионная аналитика; еженедельник; жанр; формат; карантин

1. Вступ

Пандемія коронавірусної хвороби (далі – COVID-19 [1]) стала новим викликом для світу – мільйони інфікованих і сотні тисяч померлих. Не оминула пандемія й Україну, де, як і в багатьох інших країнах, запровадили карантинні обмеження. *Мета* цього дослідження – визначити, чи вони відобразилися на жанрових та форматних ознаках української щотижневої підсумкової телепрограми і, якщо так, то яким чином. Питання є актуальним та важливими, оскільки завдання тижневика як різновиду аналітичних жанрів полягає в реагуванні, аналізуванні й роз'ясненні явищ, фактів та подій, що відбуваються в суспільстві, задля соціальної орієнтації масової аудиторії.

Для дослідження обрано перший місяць загальнонаціонального карантину в Україні, який розпочався 12 березня 2020 року. Саме тоді Кабінет міністрів дав старт обмеженням [2], а згодом продовжив їх [3]. Найрейтинговішою підсумковою щотижневою аналітичною програмою на українському телебаченні за обраний період, згідно з даними інтернет-видання «Детектор медіа» [4], стали «Факти тижня. 100 хвилин» на телеканалі ICTV. Для порівняння обрано випуски цієї підсумкової програми за вересень 2021 року.

Завдання цієї наукової праці – дослідити український телевізійний тижневик в умовах карантинних заходів (на початку та за півтора року); з'ясувати, як позначилися обмеження на форматних ознаках (хронометраж, факт виходу в ефір, кількість, день та час прем'єрних показів, зміни в роботі ведучих та журналістів у кадрі, наявність спікерів і способів долучення їх до ефіру тощо); визначити такі жанрові ознаки щотижневої підсумкової аналітичної програми, як проблематика і тематика.

Ця праця актуальна для наукової спільноти для подальших досліджень, а також для студентів, які вивчають журналістську галузь. Вона є важливою і для глядача, оскільки в роботі підготовлено незалежний аналіз контенту. Корисна робота й для самих телевізійників, адже подає результати аналізу створеного ними продукту в умовах нового виклику, що може сприяти вдосконаленню продукту в майбутньому.

2. Теоретичне підґрунтя

Дослідженням аналітики займалися Здоровега В. Й., Різун В. В., Тертичний О. О., а також багато інших українських та закордонних вчених. Вивчала аналітичні жанри Кузнецова О. Д., що, правда, у контексті загальних проблем аналітики, менше – у телевізійному аспекті [5]. Досліджував телеаналітику український науковець Недопитанський М. І.

Жанрову характеристику, тематику та інші аспекти цих передач детально вивчав Єлісєвєнко Ю. П., зокрема, діалогічні жанри в українському телевізійному мовленні, а також питання налагодження взаємодії в суспільстві завдяки телебаченню [6; 7]. Важливий внесок зробили вчені Гоян О. Я. [8] та Гоян В. В. [9].

3. Методи дослідження

Для дослідження обрано триєдиний метод – моніторинг, складниками якого є спостереження, аналіз та прогноз. Вивченню саме цього методу чимало уваги приділили зокрема Єлісєвєнко Ю. П., Різун В. В. [10]. Вони зазначають, що «система моніторингу передбачає накопичення, систематизацію й аналіз інформації про наявний стан об'єкта моніторингу; про фактори впливу на об'єкт (тобто про причини спостережуваних явищ); про ймовірні зміни стану об'єкта моніторингу (тобто про наслідки дії факторів впливу)» [11, с. 1]. Обрано такі проміжки часу для порівняння: від середини березня до середини квітня (перший місяць карантину) 2020 року та вересень 2021 року. За обраний період проведено моніторинг усіх випусків підсумкової аналітичної програми «Факти тижня. 100 хвилин» на телеканалі ICTV, зокрема визначено хронометраж, кількість прем'єрних показів, день та час виходу в ефір, формат, жанри, способи залучення гостей до ефіру. Проведено кількісний та якісний контент-аналіз, а також узагальнення випусків, рейтингів, викладених у «Детектор медіа», програмної сітки телеканалу ICTV [12], режисерського та сценарного планів тижневика. Крім того, вивчено та проаналізовано використані в передачі відеотрансляції від Міністерства охорони здоров'я України [13], Кабінету міністрів [14], президента [15], представників регіональної влади [16], а також сайту телеканалу «Рада» [17], сторінки деяких публічних діячів у соціальних мережах. Проведено комплексний аналіз, враховуючи поведінку ведучих та журналістів у кадрі, використання ними та долученими до запису спікерами засобів індивідуального захисту. А також визначено проблематику й тематику матеріалів. Окрім цього, використано такий загальнонауковий метод дослідження як класифікація, зокрема класифіковано способи долучення гостей до ефіру. Застосовано метод порівняльного аналізу й визначено зміни форматних та жанрових ознак у випусках протягом першого місяця запровадження карантину та протягом місяця за півтора року.

4. Результати і обговорення

Досліджувалось, яким чином карантин вплинув на телевізійний тижневик і як відобразився на його форматних та жанрових ознаках. Показано, що з 12 березня до 12 квітня 2020 року вийшло 5 прем'єрних випусків (щонеділі о 18:45). Хронометраж однієї передачі становить 100 хвилин у всіх досліджуваних випусках. Згідно з форматом, програму ведуть двоє, – Оксана Соколова та Сергій Кудімов. У перших трьох випусках – 15.03.2020, 22.03.2020, 29.03.2020 (далі – вип. 1, 2, 3 відповідно) – вони працювали в парі, а у подальших двох випусках – 05.04.2020 та 12.04.2020 (далі – вип. 4, 5) – відбулися зміни. Уряд 02.04.2020 року посилив обмеження у рамках карантину в період від 6 до 24 квітня і заборонив, зокрема, перебування в громадських місцях без засобів індивідуального захисту, а саме респіраторів або захисної маски, а також «переміщення групою осіб у кількості більше ніж дві особи» [18]. Після цього редакція програми ухвалила рішення (і про це оголосили в ефірі), що в кадрі працюватимуть по черзі один із ведучих. Відтак 5 квітня 2020 року програму вела Соколова, 12 квітня – Кудімов. Протягом усіх п'яти випусків вони не вдягали засоби індивідуального захисту.

Протягом вересня 2021 року ми дослідили три випуски програми – 05.09.2021, 19.09.2021 та 26.09.2021 (далі – вип. 1.1, 2.1, 3.1 відповідно). Факт виходу в ефір не зазнав змін, тобто день і час відповідали програмній сітці мовлення, а от назва скоротилася:

прибрали «100 хвилин» і лишили тільки «Факти тижня». Незмінними лишилися ведучі, хронометраж, день та час виходу в ефір прем'єрного випуску.

Щодо журналістів, то у вип. 1 вони з'являються без засобів індивідуального захисту під час стендапів і записів інтерв'ю зі спікерами, як, наприклад, кореспондент Олександр Візгін – під час спілкування з міським головою Києва Віталієм Кличком. Уже у вип. 2 цей журналіст у стендапі – в рукавичках, захисній масці та окулярах. Бачимо його у масці і в одному зі стендапів вип. 5. Інтерв'ю беруть у медичній масці кореспонденти Артем Куля та Валерій Літонінський у вип. 2 і 3. Кореспондентка Олена Зоріна у масці зустрічається з експертом у вип. 2. Стендап Сергій Костеж біля місць обсервації записав у масці у вип. 4. У п'ятому – без захисних атрибутів з'являється в кадрі Олена Зоріна в стендапі на вулиці, але в медичному центрі вона перебуває в масці, рукавичках та в костюмі індивідуального захисту. Отже, з кожним випуском, ведучі та журналісти все більше подають приклад використання індивідуальних засобів захисту у відповідності до обмежень.

Що ж змінилося за півтора року? У вип. 1.1. журналіст Олександр Мельник записує стендапи без засобів індивідуального захисту, але під час спілкування зі спікером вдягає маску. Те саме стосується й журналістів Сергія Костежа, Валерія Літонінського, Олександра Візгіна. А от у вип. 2.1. Валерія Черненко з'являється у кадрі поруч зі спікером як у масці, так і без неї. У третьому випуску Олена Зоріна та інші журналісти, як і у попередніх двох випусках, пишуть стендапи без медичних масок і беруть інтерв'ю на камеру в масках.

Визначимо, чи відобразився карантин на способах долучення до ефіру спікерів, які з'являються в кадрі для роз'яснення питань, порушених у матеріалах. Для цього використаємо такий загальнонауковий метод як класифікація, що є системою розподілення об'єктів по групах відповідно до наперед визначених ознак. Також з'ясуємо, який відсоток спікерів, записаних офлайн, використовували засоби індивідуального захисту (принаймні медичні маски).

Класифікація способів залучення гостей:

1. особиста зустріч (далі – офлайн);

а) використовували засоби індивідуального захисту;

б) не використовували засоби індивідуального захисту;

2. За допомогою інтернет-ресурсів («Скайпу», «Зуму» тощо, інтернет-ресурсів чи соціальних сторінок державних відомств/приватних осіб);

3. Записані по телефону (аудіальні).

Визначимо, хто зі спікерів, записаних офлайн, не використовував засоби індивідуального захисту під час запису інтерв'ю у березні-квітні 2020 року (пункт 1, підпункт а). У першому досліджуваному випуску без масок – голови ОДА, КМДА, представники Держприкордонслужби, столичного палацу культури, торгового центру, Асоціації водоканалів України, а також банкіри, провізори, економісти. Не вдягали засоби індивідуального захисту й голова ВРУ, прем'єр-міністр України, секретар РНБО та головний санітарний лікар. У матеріалі журналіста Олександра Мельнікова про суд у справі збитого літака МН17 – без масок судді, заступник генпрокурора, адвокати родин та рідні загиблих в авіакатастрофі, політолог і прокурор. У вип. 2 не вдягнув засоби індивідуального захисту міністр інфраструктури Владислав Криклій, а також міський голова Києва, голова одного з комітетів ВРУ, пересічні українці, медики, водії громадського транспорту та представники бізнесу. У вип. 3 – народні депутати, топ-менеджери Держпідприємства «Укрспирт» та «Укроборонпром». У вип. 4 без масок – представники бізнесу, пересічні українці, медики, науковці, а також політолог, прикордонник, заступник голови одного з комітетів ВРУ, економіст, експерт-міжнародник, волонтер, а крім них – міський голова Львова Андрій Садовий, керівник САП Назар Холодницький. У вип. 5 не вдягнули маску зокрема затриманий правоохорон-

цями порушник карантинних обмежень, головний санітарний лікар Запорізької області, представники благодійного фонду, економісти.

З'ясуємо, хто зі спікерів, записаних офлайн, використовував засоби індивідуального захисту під час запису інтерв'ю (пункт 1, підпункт б). У вип. 1 у матеріалі про декларації міністр Олексій Чернишов зустрічає знімальну групу в себе в кабінеті зі словами «у душі карантину» та із санітайзером, яким «на камеру» обробляє руки. Були у масці під час запису зокрема кілька медиків та пересічних українців, кур'єр (вип. 1, 2, 4), поліцейський, керівник магазину (вип. 3), спортсмен, люди на вулиці, медики, продавці на стихійному ринку, провізор, представник Антимонопольного комітету, велокур'єр (вип. 5).

Визначимо, кого зі спікерів записали онлайн (пункт 2). У випуску 1, наприклад, коментар лікаря Євгена Комаровського взяли зі сторінки в соціальній мережі [19]. У вип. 2 онлайн записали волонтерку, медика, пересічних українців, працівників музею, представників шоу-бізнесу, зокрема концертного менеджера та співаків, а ще – економіста Сергія Фурсу, журналістку Соню Кошкіну, а також народного депутата Ярослава Юрчишина, який здав тест на коронавірус. У вип. 3 в форматі онлайн долучені до ефіру дизайнерка, психолог, представниця IT-компанії, фітнес-тренер, радник президента України; вип. 4 – заступник голови МВС Антон Геращенко, а також поліцейський, лікар, політолог, народні депутати, журналістка; вип. 5 – міністри, їхні радники, народні депутати та політолог, юристи, медики, економісти. Крім того, з урядових трансляцій, які транслювалися в мережі інтернет, до матеріалу випуску взяли коментарі таких спікерів: головний санітарний лікар України (відеотрансляція офіційної сторінки МОЗУ), прем'єр-міністр (трансляція офіційної сторінки КМУ), відео виступу голови Чернівецької ОДА (відео, викладене на офіційній сторінці ОДА).

З'ясуємо, кого зі спікерів записали по телефону (пункт 3). У матеріалі вип. 2 про COVID-19 по телефону за аудіокоментарем звернулися до медичної компанії, яка проводить тестування на коронавірус. У вип. 3 телефоном записано зокрема Павла Дроня, заступника голови Монастирської райдержадміністрації, де був спалах COVID-19, у вип. 4 – працівника перукарні.

Визначимо, які ж способи використовували найчастіше у відсотковому співвідношенні (табл. 1), де 100% – це всі долучені до ефіру спікери. Отже, у вип. 1 – трохи більше 9% коментарів записані онлайн, понад 90% – офлайн, немає спікерів, долучених по телефону. Прикметно, що з кожним випуском простежується тенденція переваги запису в онлайн над тим, що зроблено офлайн. У вип. 2 – у понад 4 рази більше, ніж у випуску 1, записаних онлайн, а у вип. 3 цифра зросла до 45,2%, у вип. 4 і 5 – 55,5% і 63% відповідно. Кількість інтерв'ю офлайн зменшилася приблизно втричі. Телефоном записано лише кількох спікерів у деяких випусках. До слова, пріоритетним і престижним серед телевізійників вважалося саме особисте інтерв'ю, адже телевізійний формат потребує візуалізації, але час диктує свої правила, вимагаючи менше особистого контакту у зв'язку із пандемією та карантинном.

Таблиця 1.

Способи долучення спікерів до ефіру, березень-квітень 2020 р.

Спосіб	Вип. 1, %	Вип. 2, %	Вип. 3, %	Вип. 4, %	Вип. 5, %
Онлайн	9,2	43	45,2	55,5	63,4
Офлайн	90,8	55,9	50,7	43,3	36,6
Телефоном	0	1,1	4,1	1,2	0

З’ясуємо, який відсоток із записаних офлайн спікерів вдягали засоби індивідуального захисту. Візьмемо за 100% усіх спікерів, у яких брали інтерв’ю офлайн (табл. 2). Якщо у вип. 1 лише 12,6% спікерів використали засоби індивідуального захисту, то у вип. 2 – вже у рази більше, зростає цифра у вип. 3 і 4 (61,7% та 71,4% відповідно), а у вип. 5 таких – майже 90%.

Таблиця 2.

Спікери, які вдягають засоби індивідуального захисту під час офлайн запису, березень-квітень 2020 р.

Наявність маски	Вип. 1, %	Вип. 2, %	Вип. 3, %	Вип. 4, %	Вип. 5, %
Є	12,6	51	61,7	71,4	88,9
Немає	87,4	49	38,3	28,6	11,1

У вересневих випусках – кардинально протилежна картина, адже офлайн записів набагато більше, ніж онлайн, а записаних телефоном – мінімальний відсоток (лише у вип.1.1) [20].

Із тих, хто записаний офлайн і не вдягнув медичну маску, у вип.1.1 з’являється автомобільний блогер Костянтин Андріюк у матеріалі журналіста Олександра Мельника, у сюжеті Сергія Костежа – міністр охорони здоров’я Віктор Ляшко, народний депутат ВРУ Михайло Радущий, у Валерія Літонінського – політолог Вадим Денисенко. У масках – хіба що президенти України та США Володимир Зеленський та Джо Байден, але й вони періодично їх знімають під час спілкування з пресою. Кілька експертів записані онлайн, наприклад, колишній голова НАК «Нафтогаз Україна» Андрій Коболев. Чинний очільник – Юрій Вітренко – записаний офлайн (до речі, він не вдягнув маску під час запису інтерв’ю) – у вип. 2.1. У цьому ж випуску без масок офлайн – економіст Ігор Уманський, політолог Володимир Фесенко, співак Святослав Вакарчук тощо. Вдягнули маски під час запису інтерв’ю глядачі на концерті гурту «Океан Ельзи», представниця торговельного центру, а у вип.3.1. – у масці під час запису офлайн були заступниця міністра охорони здоров’я Марія Карчевич і кілька медиків. Тоді як журналістка Соня Кошкіна, нардеп Віктор М’ялик та багато інших – не вдягали засоби індивідуального захисту. У відсотках дані щодо способів долучення спікерів до ефіру у вересні 2021 р. вказані в таблиці 1.1, а в таблиці 2.1 зазначено, який відсоток, із тих спікерів, які були долучені офлайн, вдягали і не вдягали засоби індивідуального захисту.

Таблиця 1.1.

Способи долучення спікерів до ефіру, вересень 2021 р.

Спосіб	Вип. 1.1, %	Вип. 2.1, %	Вип. 3.1, %
Онлайн	83,2	73,1	85,8
Офлайн	15,2	26,9	14,2
Телефоном	1,6	-	-

Таблиця 2.1.

Спікери, які вдягають засоби індивідуального захисту під час офлайн запису,
вересень 2021 р.

Наявність маски	Вип. 1.1, %	Вип. 2.1, %	Вип. 3.1, %
Є	20	6,9	20,1
Немає	80	93,1	79,9

Визначимо проблематику щотижневої підсумкової аналітичної програми і тематику тих матеріалів, у яких порушено проблему COVID-19. У вип. 1 проблематиці коронавірусу присвячена низка матеріалів, зокрема сюжети про поширення пандемії коронавірусу та початку карантину в Україні (медичні, соціальні, культурні теми, зокрема про нові обмеження, скасування заходів, роботу магазинів, аптек, журналістів у ВРУ, змін цін, контррабанду, наприклад медичних масок), огляди «Вікенду» та «100 секунд» (політична, соціальна, спортивна і медична тематика, наприклад, тест президент США на коронавірус, відпочинок українців під час карантину, музичний флешмоб, спортивні заходи). У випуску є й матеріали, присвячені іншій проблематиці: військовій (марш патріотів до Дня добровольця, запуск ракети), розважальній (фестиваль піротехніки) та науковій (випробування літального автомобіля).

Перші два матеріали вип. 2 присвячені проблемі COVID-19 (робота громадського транспорту, який призупинили того тижня, коли вийшла програма; поширення кількості заражених; діяльність влади; стан економіки). Серед тем, які порушено у матеріалах, де висвітлено проблематику пандемії, є правові (штрафи за порушення карантину), культурні (проведення пісенного конкурсу «Свробачення»), спортивні (проведення Олімпійських ігор). Порушено й проблеми, що не стосуються коронавірусу (робота Конституційного суду в Україні, зміни в Конституції РФ, кадрові ротації в Генпрокуратурі та Кабміні).

Більшість хронометражу вип. 3 присвячена проблематиці COVID-19, серед охоплених тем – інфраструктурні й соціальні (закриття Україною кордонів від 28.03. і введення спецрейсів для українців), економічні (пошук урядом фінансування і скорочення бюджету), політичні (боротьба G20 з пандемією), соціальні (щоденне життя та повсякденні потреби), військові (допомога від армії Франції). Є й матеріал, який не пов'язаний з коронавірусом і присвячений культурній проблематиці, зокрема життю зірок (про масток актора, політика Арнольда Шварценеггера).

У вип. 4 – ковідна проблематика у першому ж матеріалі, де подано статистику кількості інфікованих в Україні та світі. Порушено медичні, правові, соціальні теми (повернення людей з-за кордону, відпочинок, спорт, святкування Великодня). Серед матеріалів, що не стосуються проблематики COVID-19, – кадрові ротації серед чиновників, ухвалення закону щодо роботи банків, репетиція військового параду.

У матеріалах вип. 5, де порушено проблему коронавірусу, йдеться про штрафи і позови через карантин, зміни в бюджеті України, кількість інфікованих, міжнародний досвід. Не стосується COVID-19 сюжет про тварин у Чорнобилі.

Підсумуюмо, яким проблемам найбільше присвячені матеріали кожного з випусків, де за 100% візьмемо весь хронометраж програми (табл. 3.1). Найчастіше порушувалася проблема COVID-19: від 25% у вип. 1 до 65% у вип. 5. Суттєвий відсоток матеріалів приділено політиці (наприклад, 24% у вип. 1), а також криміналу (від 4% у вип. 1 до 23% у вип. 5). Мало присвячено часу військовій проблематиці (попри війну з РФ), науковій (2–

12,5%) ще менше – історичній, культурній, соціальній, економічній. І мінімум – окупації, розвагам, тваринам та іншому.

Таблиця 3.1.

Проблематика матеріалів, березень-квітень 2020 р.

Проблема	Вип. 1, %	Вип., 2%	Вип., 3%	Вип. 4, %	Вип. 5, %
Військо	-	7	8,5	10	-
Економіка	4	-	-	-	-
Історія	14	-	-	-	-
COVID-19	25	37	51	61,5	65
Кримінал	4	12	-	16	23
Культура	-	-	15	-	-
Наука	2	12,5	-	11,5	2
Окупація	0,5	-	6,6	-	-
Політика	24	17	11	-	-
Розваги	4	-	-	-	-
Соціалка	13,3	-	-	-	-
Інша	9,2	14,5	7,9	1	10

Таблиця 4.1.

Висвітлення питань, пов'язаних з COVID-19, у різних темах, березень-квітень 2020 р.

Тема	Вип. 1, %	Вип. 2, %	Вип. 3, %	Вип. 4, %	Вип. 5, %
Наука	5	2	1,5	3	1,5
Військо			1	0,2	1
Економіка	32	14,5	13	4	8
Культура		19	9,8	6,8	3
Медицина	2	31	28	25,5	22
Політика	3	11,5	3,7	9	3
Право	33	1,5	5	7,5	14
Релігія			0,5	0,5	1,5

Закінчення таблиці 4.1.					
Соціалька	23	18	37	40	42
Спорт	1	0,5	0,3	1,5	1
Інша	1	2	0,2	2	3

Визначимо тематику матеріалів, присвячених проблематиці COVID-19 (табл. 4.1): найбільше – *соціальна* (де купувати продукти, як не втратити/шукати роботу), *медична* (поширення COVID-19, лікування, вплив вірусу), *економічна* (розподіл коштів, перегляд держбюджету, ціни, обмеження імпорту); менше – *правова* (обмеження у світі та Україні, порушення, штрафи), *культурна* (виступи співаків, відпочинок, святкування), *наукова* (дослідження у боротьбі з вірусом), *політична* (виділення грошей на зарплати чиновників, баталії в парламенті); найменше – *військова* (стан українських бійців), *релігійна* (Великдень у православних та католиків), *спортивна* (професійний та аматорський спорт під час карантину) та інші теми.

Яка ж проблематика переважала у матеріалах за вересень 2021 р.? Якщо ще півтора року до цього ледь не увесь випуск присвячувався коронавірусу, то тепер це лише маленький відсоток (табл. 3.2). Найбільше представлена така проблематика: політична (у вип. 2.1); соціальна, політична, економічна (вип. 2.1) та кримінальна; політична, соціальна (вип. 3.1). Мало часу присвячено питанням військовим, коронавірусним, російській агресії, найменше або не присвячено – історичним, науковим, розважальним.

Таблиця 3.2.

Проблематика матеріалів, вересень 2021 р.

Проблема	Вип. 1.1, %	Вип. 2.1, %	Вип. 3.1, %
Військо	9	3	4
Економіка	16	9	8
Історія	3	3	-
COVID-19	7	3	8
Кримінал	4	9	22
Культура	-	2	1
Наука	-	2	1
Окупація	8	3	-
Політика	18	26	17
Розваги	-	9	5
Соціалька	19	19	17
Інша	16	12	17

З’ясуємо тематику тих матеріалів, які містили в собі проблематику COVID-19, у випусках за вересень 2021 р. (табл. 4.2). Так, у вип. 1.1 матеріал Сергія Костежа про введення сертифікатів, зокрема користування ними у торговельних центрах, під час відвідування ресторанів. У другому випуску присвячено матеріал про вакцинацію, нові штами коронавірусу та використання ковід-сертифікатів під час концертів. У третьому випуску детальніше журналісти розказують про смерть від щеплення, загрози та позитивні приклади, а також про порушення законодавства України під час виготовлення підроблених сертифікатів. Найбільше – на тему медичну, соціальну, менше – на економічну, культурну, політичну, ще менше – на релігійну та спортивну, а в деяких випусках взагалі не згадували, наприклад, науку, окупацію, культуру.

Варто все ж дотримуватися балансу, не вдаючись до крайнощів, як, наприклад, на початку карантину майже сто відсотків контенту – про коронавірус (хоча решта проблем, зокрема й у медицині, нікуди не зникли, а концентрація уваги була лише на COVID-19), а за півроку – на ньому лише невеликий відсоток. Не можна недооцінювати високого рівня небезпеки коронавірусу та необхідності для соціуму у роз’ясненні та аналізі явищ і процесів, пов’язаних із ним. Окрім того, журналістам та спікерам, які з екрану телевізору так чи інакше подають приклад глядачеві, не варто забувати про засоби індивідуального захисту, використання яких передбачено карантинними правилами.

Таблиця 4.2.

Висвітлення питань, пов’язаних з COVID-19, у різних темах, вересень 2021 р.

Тема	Вип. 1.1, %	Вип. 2.1, %	Вип. 3.1, %
Наука	-	-	-
Військо	-	-	-
Економіка	15	-	15
Культура	-	25	-
Медицина	34	25	27
Політика	-	25	12
Право	-	-	-
Релігія	-	-	12
Соціалка	35	25	22
Спорт	-	-	12
Інша	16	-	-

5. Висновки

Отже, за півтора року карантинних обмежень, введених в Україні у зв’язку з пандемією COVID-19, відбулися зміни в телевізійній щотижневій підсумковій програмі, зокрема у її форматних і жанрових ознаках. Під час дослідження найрейтинговішої в Україні за період вивчення програми («Факти тижня. 100 хвилин», телеканал ICTV), встановлено,

що карантин не вплинув на її хронометраж, факт виходу в ефір, кількість, день і час прем'єрних показів. Зміни відбулися у роботі ведучих (зменшилась їх кількість у кадрі) та журналістів (у кадрі вони з'явилися в засобах індивідуального захисту). Відобразився карантин й на способах долучення спікерів до ефіру. З кожним випуском у березні-квітні 2020 р. простежувалась тенденція суттєвого збільшення інтерв'ю, проведених у режимі онлайн, а не офлайн. Спостерігалась і тенденція зростання випадків використання спікерами засобів індивідуального захисту під час запису інтерв'ю.

У порівнянні з випусками обраної програми у перший місяць введення карантинних обмежень в Україні з передачами протягом місяця за півтора року, можемо зробити такі висновки: стільки спікерів, скільки було записано онлайн у березні-квітні 2020 р., майже дорівнює тій кількості спікерів, яких було записано офлайн у вересні 2021 р. З тих, кого писали у 2020-му офлайн, майже кожен вдягав засоби індивідуального захисту (принаймні медичну маску), то у 2021-му лише одиниці із записаних офлайн вдягнули їх. Отже, з часом люди перестали так ретельно ставитися до свого захисту та захисту оточення. Звісно, протягом півтора року багато чого змінилося: люди почали вакцинуватися, можливо, навчилися бути пильнішими до проявів коронавірусу. Це все припущення, але точно, що стали значно менше вдягати засоби індивідуального захисту. Проте суспільство не має втрачати пильність до таких загроз, як коронавірус.

Окремо відзначимо, що журналісти все таки дотримуються правил карантинних обмежень і вдягають маски у присутності інших людей, хоча не завжди.

Суттєве зменшення відсотка проблематики, присвяченої коронавірусу, свідчить про те, що зацікавленість редакції програми у питаннях пандемії значно зменшилася. За півтора року існування карантинних обмежень в Україні помітно зміни в жанрових ознаках тижневика, зокрема у тематиці матеріалів. Із тих матеріалів, де проблематика стосується COVID-19, – більшість присвячені важливим і нагальним питанням. Але деяким питанням присвятили значно менше уваги попри їхню значимість для суспільства, як наприклад, питання війни, медичні питання (крім коронавірусу) тощо. Їм теж варто приділяти належну увагу, адже завдання тижневика – охопити і роз'яснити увесь спектр важливих для соціуму проблем.

Наразі складно прогнозувати, скільки триватиме пандемія і карантинні обмеження, але зрозуміло, що тижневик, який відіграє важливу роль у формуванні свідомості суспільства, потребує детального вивчення в нових реаліях.

References

1. Ministry of Health of Ukraine (2020), *A Decree on approval and implementation of medical care standards in terms of coronavirus disease (COVID-19)*, № 552, 25 February 2020, available at: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-25022020--552-pro-zatverdzhennja-ta-vprovadzhennja-standartiv-medichnoi-dopomogi-pri-koronavirusnij-hvorobi%2019-sovid-19?fbclid=IwAR1eW254YpS2PREvZq21y6HgrlEnhTEYbWDmODrJ7grcVoUvwXzUxgeo4E4> (accessed: 20.05.20).
2. Cabinet of Ministers of Ukraine Government Portal, (2020), *A Decree on prevention of spread of coronavirus (COVID-19) on the territory of Ukraine*, № 211, 11 March 2020, available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zapobigannja-poshiml10320rennyu-na-teritoriyi-ukrayini-koronavirusu-covid-19> (accessed: 20.05.20).
3. Cabinet of Ministers of Ukraine Government Portal, (2020), "A decision of the Government: the national quarantine was extended until April 24", Ministry of Education and

Science of Ukraine, available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/zagalnonacionalnij-karantin-prodovzhen-do-24-kvitnya-rishennya-uryadu> (accessed: 20.05.20).

4. Dankova, N. (2020), "TV rating detector: what do Ukrainians watch during the quarantine?", *Detector Media*, available at: <https://detector.media/rinok/article/176382/2020-04-15-detektor-telereitingiv-shcho-ukraintsi-divlyatsya-na-karantini/> (accessed: 20.05.20).

5. Kuznetsova, O.D. (1997), *Analytical Methods in Journalism: a Monograph*, Svit, Lviv, 110 p.

6. Yelisovenko, Yu.P. (2008), "Dialogical genres in Ukrainian television speech", in Rizun V.V. (Ed.), *Oratory: Voice Coaching and Speech: a Textbook*, Atika, Kyiv, 171 p.

7. Yelisovenko, Y.P. (2002), *Oratory: a Textbook*, Dilova Ukraina, Kyiv, 155 p.

8. Hoyan, O.Ya. (2004), "The audience of commercial radio broadcasting in the context of social transformations", *Naukovi Zapysky Instytutu Zhurnalistyky [Scientific Notes of Institute of Journalism]*, vol. 14, Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, pp. 130-133.

9. Hoyan, O.Ya. (2006), "Television communication as a component of mass communication in media research", *Ukrainske Zhurnalistykoznnavstvo [Ukrainian Journalism]*, no. 7, Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, pp. 39-44.

10. Rizun, V.V., Skotnykova, T.V. et al (Eds.) (2008), *Monitoring and Information Modeling of Mass Media: a Monograph*, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 272 p.

11. Rizun, V.V. & Skotnykova, T.V. (2006), "Monitoring in the system of journalism methods: the basic principles", *Ukrainske Zhurnalistykoznnavstvo [Ukrainian Journalism]*, no. 7, pp. 20-29.

12. ICTV Channel (2020), available at: <https://ft.ictv.ua/all-video/> (accessed: 20.05.20).

13. Ministry of Health of Ukraine, (2020), "What do you need to know about vaccination against COVID-19?", available at: <https://moz.gov.ua/koronavirus-2019-ncov> (accessed: 20.05.20).

14. Cabinet of Ministers of Ukraine Government Portal (2020), available at: <https://www.kmu.gov.ua/> (accessed: 20.05.20).

15. President of Ukraine Official Website (2020), available at: <https://www.president.gov.ua/> (accessed: 20.05.20).

16. Chernivtsi Regional State Administration Official Webportal (2020), available at: <https://bukoda.gov.ua/> (accessed: 20.05.20).

17. Verkhovna Rada of Ukraine Official Webportal (2020), available at: <https://www.rada.gov.ua/video/rada-tv/64430.html> (accessed: 20.05.20).

18. Cabinet of Ministers of Ukraine Government Portal (2020), *A Decree on amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated from March 11, 2020, № 211*", available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrm020420ayini-vid-11-bereznya-2020-r-211> (accessed: 20.05.20).

19. Dmytro Komarovsky's Instagram Page (2020), available at: https://www.instagram.com/doctor_komarovskiy/?hl=uk (accessed: 20.05.20).

20. ICTV Channel (2021), available at: <https://ft.ictv.ua/all-video/> (accessed: 01.10.21).

Submitted 22.11.2021

Список використаних джерел

1. Наказ МОЗ України від 25.02.2020 № 552 «Про затвердження та впровадження стандартів медичної допомоги при коронавірусній хворобі 2019 (COVID-19)» URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-25022020--552-pro-zatverdzhennja-ta-vprovadzhennja-standativ-medichnoi-dopomogi-pri-koronavirusnij->

hvorobi%с2%а0-2019-sovid-

19?fbclid=IwAR1eW254YpS2PREvZq21y6HgrlEnhTEYbWDmODrJ7grcVoUvwxxUxgeo4E4
(дата звернення: 20.05.20).

2. Постанова Кабінету міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-zapobigannya-poshim110320rennyu-na-teritoriyi-ukrayini-koronavirusu-covid-19> (дата звернення: 20.05.20).

3. Загальнонаціональний карантин продовжено до 24 квітня – рішення Уряду Міністерство освіти і науки України URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zagalnonacionalnij-karantin-prodovzhen-do-24-kvitnya-rishennya-uryadu> (дата звернення: 20.05.20).

4. Н. Данькова. Детектор телереєтингів: що українці дивляться на карантині? // Детектор медіа URL: <https://detector.media/rinok/article/176382/2020-04-15-detektor-telereitingiv-shcho-ukraintsi-divlyatsya-na-karantini/> (дата звернення: 20.05.20).

5. Кузнєцова О. Д. Аналітичні методи в журналістиці: моногр. Львів : Світ, 1997. 110 с.

6. Єлісєненко Ю. П. Діалогічні жанри в українському телевізійному мовленні // Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення : навч. посібник / За ред. В. В. Різуна. Київ : Атіка, 2008. С. 171.

7. Єлісєненко Ю. П. Ораторське мистецтво : Навч. посіб. Київ : Ділова Україна, 2002. 155 с.

8. Гоян О. Я. Аудиторія комерційного радіомовлення в контексті суспільних трансформацій // Наукові записки Інституту журналістики. 2004. Т. 14. С. 130–133.

9. Гоян В. В. Телевізійна комунікація як складова масової комунікації у світлі медіа-досліджень // Українське журналістичне мистецтво. 2006. Вип. 7. С. 39-44

10. Моніторинг та інформаційне моделювання засобів масової інформації : монографія / [В. В. Різун та ін. ; за ред. В. В. Різуна ; упоряд. Т. В. Скотникова]. Київ : ВПЦ Київський університет, 2008. 272 с.

11. Різун В. В., Скотникова Т. В. Моніторинг у системі методів журналістичного мистецтва: основні засади // Українське журналістичне мистецтво. 2006. Вип. 7. С. 20-29.

12. Відео телеканалу ICTV URL: <https://ft.ictv.ua/all-video/> (дата звернення: 20.05.20).

13. Що потрібно знати про вакцинацію від COVID-19? // Міністерство охорони здоров'я України URL: <https://moz.gov.ua/koronavirus-2019-ncov> (дата звернення: 20.05.20).

14. Урядовий портал Кабінету міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 20.05.20).

15. Офіційне інтернет-представництво президента України URL: <https://www.president.gov.ua/> (дата звернення: 20.05.20).

16. Офіційний вебпортал Чернівецької обласної державної адміністрації URL: <https://bukoda.gov.ua/> (дата звернення: 20.05.20).

17. Відео Офіційного вебпорталу парламенту України URL: <https://www.rada.gov.ua/video/rada-tv/64430.html> (дата звернення: 20.05.20).

18. Постанова КМУ від 02 квітня 2020 р. № 255 Київ Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrm020420ayini-vid-11-bereznua-2020-r-211> (дата звернення: 20.05.20).

19. Особиста сторінка Дмитра Комаровського в мережі Інстаграм URL: https://www.instagram.com/doctor_komarovskiy/?hl=uk (дата звернення: 20.05.20).

20. Відео телеканалу ICTV URL: <https://ft.ictv.ua/all-video/> (дата звернення: 01.10.21).

Надійшла до редколегії 22.11.2021